

Atkelta iš 6 p.
► (mudviem buvo sukakę tik po 16 metų), juk jūs nevalgę nuo pietų", - užjautė ji. "Ne, poncia, mes nevalgę nuo ryto. Mus pagriebė net nepietavusius", - patikslino.

Rytą, dar prieš aušrą mudu pristatė rinkiminės apylinkės vadovui energingas vyriškis su automatu ant pilvo. "Gimnazią, įsijungusi į rinkiminę kampaniją, paruošė grupę agitatorių, iš kurios du štai čia" - išdrožė nei kiek nerausdamas nuo bjauraus melo stribas, nes mudu tik dabar sužinojome, kad esame agitatoriai. "Jie keliaus per kaimus su balsadėže pas negalinčius atvykti į apylinkę". Tuo tarpu mes nežinojome, kur tie mūsų rinkėjai ir ką mes privalome daryti, o, svarbiausia, ar norime mudu ką nors daryti šioj šurpioj tragikomedijoj.

Mudu vėl grąžino atgal ir liepė laukti. Prašvito. Diena buvo giedri. Aš gavau balsuotojų sąrašus, Jonas - raudonai dažytą dėžę, panašią į špokinyčią. "Einam", - ištarė stribas. "Pošli, rebiata", - kreipėsi į kareivius, atidaręs duris į kitą kambarį. Mudu su Jonuėjome priekyje, paskui mus - stribas ir trys kareiviai, persimetę automatus per petį ir nuolat pasiruošę į griebtis. Stribas kalbėjo lietuviškai ir rusiškai, vadovavo mudviem ir kareiviams. Jis pažino apylinkę, nurodinėjo kryptį ir sodybą, į kurią reikėjo žingsniuoti. Alkaniėjome priekyje. Paspartinome žingsnį, kad atitrūktume nuo automatininkų. Jie buvo pasirengę šaudyti į bet kurį jiems įtartiną žmogų. Mudu buvome belaisviai, varomi dėl fizinės ar moralinės priedangos, ar dėl abiejų iškart, tada dar nesupratome. Mudviejų nestabdė; susišaudžius nesame reikalingi.

Ėjome iš sodybos į sodybą, tačiau balsuotojų neradome: ligoniai jau buvo "pasveikę", išvykę balsuoti. Net seneliai ir tie "puolėsi" balsuoti į apylinkę. Mūsų žygis - kuo tolyn, tuo bergždyn, nei vieno senelio, nei vieno ligonio.

Artėjome prie vėl nurodytos sodybos, mudu - gerokai atitrūkę nuo palydos. Iš stubos tik su švarkais ir automatais rankose perbėga į kluoną šešetas partizanų. Žvilgtelėję į Joną. Jo veidas baltesnis už girgždančių po kojomis sniegą. "Nuplauk mane vandeniu ir tapsiu baltesnis už sniegą", - sugriaudėjo manyje sekmadieniniai vargonai; sekmadienio vidurdienis, tik vietoj švento vandens, mudu laukiame švino lietaus. Čia partizanų būrio vado Gintaro zona. Tai jo vyrai. "Gal jie bus šaltakraujai", - pamąščiau. "Labą diena, šeimninke", - pasisveikinam su jauna moterim, skubiai slepiančia partizanų milines. "Ar čia gyvena Globys?", - paklausiau. "Ne, čia Žilaitis, Juozas Žilaitis" - atsako šeimninke, tik užvėrusi kito kambario duris su milinėmis. Jau čia ir mūsų apsauga. "Ši sodyba Žilaičio, Globio gerokai į šoną, viršininke", - porinu kuo garsiau, kad girdėtųsi į kluone. "Kad ji velniai, paklydau, seniai čia buvau, - keikėsi stribas, - be reikalo tokį vingį užmetėm, - užbaigė". "Tuda rebiata", - rodė ranka į gerokai tolesnę sodybą.

Vėl su Jonu žingsniavome priekyje. Po atsuktas į kluoną mūsų nugaras "bėgiojo skruzdėlytės, nes jautėme, kad iš ten mus seka per automatų taikiklius. Ausyse skambėjo praėjusios nakties papliūpos, persipindamos su sekmadieninių vargonų "Apiplauk mane ..." Tik nutolę puskilometrį, su Jonu atsidusome suvokę, kad šios minutės nebuvo pragaištinga lemtis.

Ėjome pas paskutinį balsuotoją. Diena krypsta vakarop, žarna žarną ryją, nes tokiems "svečiams" ne tik pavalgyti, bet ir vandens nepasiūlė. Iš visų sodybų sekė neapykantos ir išgąščio žvilgsniai. Sodybose - tik moterys. Vyrus matėme tik apsirikoje sodyboje (su automatais). Mudu buvome okupantų kompanijoj. Moterys negalėjo suprasti, kodėl tuos vaikus ne tai lydi, ne tai varinėjasi po snieguotus vasario laukus keturi automatais ginkluoti "ruski kareiviai".

Paskutinės sodybos šeimnininkas buvo geras mūsų "viršininko" pažįstamas. "Aš jau pabalsavau ir spėjau sugrįžti, - paaiškino jis, - o strujus (senis) - dar ne. Jis guli antrame

namo gale. Matyt praalkę, tai pirmiausiai užkąsim, o paskui ir su strujum pasišnekėsit", - porino raikydamas duoną šeimnininkas. Barščiai ir duona po dviejų "šventinių" pusbadžio dienų, buvo skanėstas, prilygstantis vėlykiniam pyragui; išsėrbiau barščių bliūdą veik vienu mostu. "Eik pas strujų, tegul pabalsuoja", - komanduoja "viršininkas". Ištraukęs biuletenį paduoda man. Jonas įteikia raudoną dėžę su plyšiu. "Labą diena, strujuk" - pasisveikinu. Bandau nusišypsoti. "Ko nori, žvirbliamušy?", - paklausia strujus, neatsakęs į mano pasilabinimą. Neskubėdamas apsidairau kambaryje. Viskas tvarkinga. Strujus guli ažuolinėje lovoje, užsiklojęs namų darbo kaldra. Šalia lovos ažuolinis zoslanas, o ant šio - ažuolinis kriukis su gumbu. Matyt ūkio būta "ažuolinio", gal ir strujus ažuolinis, pagalvojau. "Atnešiau popierėlį, kurį reikia įmesti į šitą dėžę, o tiksliau, valdžia liepia pabalsuoti", - išdėstau strujui. "Už ką ta valdžia liepia balsuoti", - pasiteirauja strujus. Artinuos prie lovos, bandau pastatyti dėžę ant zoslano, norėdamas strujui paduoti biuletenį. Strujus apgniaučia lazdos gumbą ir ryžtingai stumteli dėžę nuo zoslano. "Už draugą Staliną valdžia liepė balsuoti", - aiškinu Strujui. "O ką jis man davė?", - klausia strujus. Aš žinau, ką jis iš ūkininko atėmė, bet ką davė tikrai nežinau. "Jis atnešė Stalino saulę į Lietuvą", - atsakau strujui. Jaunuolišku mostu jis užsimoja ir kerta ažuoline lazda. Spėju šoktelti į šoną, bet lazdos galas grybšteli strėnas. Dėžė nubarška į šoną, biuletenis nuplasnoja. Gerai, kad ne į strujaus pusę. Susirinkęs daiktus grįžtu prie stalo mąstydamas: "gerai, kad gavau nuo strujaus lazdos". Argi taip reikėjo kalbėti su senuku? "Eik tu, Balašaiti, paagituok strujų, šis nemoka su senu žmogumi pašnekėti", - įsako "viršininkas". Jonas įeina į strujaus kambarį. Nespėjęs užsiverti durims, Jonas su triukšmu įvirsta atgal. "Ne tik man strujus ažuolinis", - pamąstau sau vienas. Baigęs pietus pas strujų eina pats "viršininkas". Pro praviras duris išgirstu: "Su vagimis ir plėšikais susidėjai, Baltrau, o neblogas darbininkas buvai".

Su tuščia dėže einame atgal. Aš nešu sąrašą, Jonas tuščią dėžę, "viršininkas" visus aliai vieno biuletenius. Štai ir paskutinė sodyba. Kita - jau rinkiminė būstinė su kulkosvaidžiais ir automatais. "Sustok", - komanduoja "viršininkas" Sustojam už daržinės užuovėjoj. "Skaityk pavardes iš sąrašo", - įsako jis. Perskaitau pirmąją. "Statyk kryžių", - nurodinėja toliau. "Jis dar nenumirė, kam tas kryžius?", - pasiteirauju. "Čia ne vaikų žaidimai", - pagrasina automato vamzdžiui man ties nosimi, - daryk, kas įsakyta". "Supratau, reikia rašyti kryžių ties pavarde", - pasiteisinu. Skaičiau pavardes ir žymėjau ant vėjo blaškomų lapų. Tik pabaigęs skaitymą susigaudžiau, kad "viršininkas" sukišo visus biuletenius į dėžę. "Nesąžininga, tai afera", - protestavo Jonas. "Kad nei pypt! Jei išgirsiu aš ar partija jus kalbant apie tai, ką padariau, paguldysiu ant rinkelės. Ar aišku?", - kišdamas automato vamzdį Jonui panosėn, užbaigė "viršininkas".

Ėjom į apgultą sodybą kaip nusikaltimo bendrininkai. Nei pasiskusi, nei pasiguosi. Tik sunku, širdyje sunku; senis prievartai nepasidavė, mes pasidavėm. Nakvojom ant plikų zoslano alkani ir sušalę, kaip ir visi stribai ir "ruski kareiviai". Juos rytą paėmė kariškos mašinos. Mudu su Jonu likome. Mudviejų nesaugojo. Kur nori, ten eik. "Negi, Jonai, tokia inteligento dalia bolševikinėj imperijoj? Negi bukagalviai automatu nurodinės visą amžių, ką mes turime daryti?", - pasiteiravau.

Girdėjau, kai tėvas su kaimynais kalbėjo: "Pats blogis pas mus atėjo iš svetur, bet jis neamžinas, Dievas yra ir teisybė dar neišvaryta iš šios žemės. Jei nepasiduosim blogiui, teisybė greičiau ateis pas mus". Kada ji ateis, nežinau, tačiau tėvu ir kaimynais tikiu.

Mudviem sukant link Eržvilko, pūga pradėjo šuorais nešti sniegą į kelio provėžas.